

10.4.4. İslam Ahlakında Yerilen Bazı Davranışlar Özet

4. İSLAM AHLAKINDA YERİLEN BAZI DAVRANIŞLAR:

İslam dini insanları dünya ve ahirette mutluluğa kavuşturmak ister. İki dünya mutluluğu Yüce Allah'ın buyruklarına uygun yaşamakla elde edilir. Bu buyrukların bir kısmını ahlak ilkeleri oluşturur. İslam ahlakında övülen ve yerilen bir takım davranışlar vardır. Örneğin anne-babaya iyilik etmek bir fazilet olarak övülürken akrabayla ilişkiyi kesmek yerilmiştir.

Yalan

İslam ahlakında yerilen davranışların başında yalan söylemek gelir. Yalan, gerçek dışı söz söylemek, asılsız bilgi ve haber vermektir. Yalan, doğruluğun zıddıdır. Yüce Allah, tüm Müslümanların, asılsız ve

İftira:

İftira bir kimseyi asılsız olarak suçlamak, ona gerçekte olmayan kötülük ve kusur isnat etmektir. Yalan söylemek bir açıdan iftira kavramı ile de ilişkilidir. İftira yalan sınıfına girer. Türkçede kara çalmak, çamur atmak ve leke sürmek gibi deyimlerle ifade edilir. İnsanı yalan ve iftiraya götüren en önemli nedenlerden biri karşılaştığımız olaylar ve kişiler hakkında gerçeği görmezden gelerek konuşmaktır.

10. SINIF 4. ÜNİTE
AHLAKİ TUTUM VE DAVRANIŞLAR

Yüce Allah Kur'an-ı Kerimde yalan ve iftiranın önüne geçmek için insanların bilgi sahibi olmadıkları şeyler hakkında konuşmamalarını öğütler: "İyice bilmediğin bir şeyin ardına düşme! Çünkü kulak, göz, kalp bunların hepsi yaptıklarından sorumludur." (İsrâ suresi, 36. ayet.) Hz. Peygamber "Her duyduğunu söylemesi kişiye yalan olarak yeter." (Ebû Dâvûd, Edeb, 80.) buyurarak yalan ve iftiradan sakınılmasını istemiştir

Mahremiyet ihlali İnsanların gizli hallerini, ayıp ve kusurlarını araştırmaya tecessüs adı verilir. Gizli kalması gerekenleri kötü maksatla araştırmak doğru bir iş değildir. Kur'an-ı Kerim inananların kardeş olduğunu belirtmiş ve toplumsal birlikteliği bozacak davranışlara karşı uyarılarda bulunmuştur: "Ey iman edenler! ...İnsanların gizli hâllerini araştırmayın..." (Hucurât sûresi, 12. ayet.)

.Gıybet:

Gıybet bir insanın arkasından hoşlanmadığı şekilde konuşmak; incitici, küçültücü ve alay ifade eden sözler sarf etmektir. Konuşulan şeyin gerçekte olması yapılan şeyin gıybet olmasını değiştirmez. Türkçe de dedikodu olarak da bilinen çirkin bir davranıştır. "Allah Resulü 'Gıybet nedir biliyor musunuz?' diye sordu. Sahabe 'Allah ve Resulü daha iyi bilir.' cevabını verdiler. Resulullah 'Kardeşini hoşlanmadığı bir şeyle anmandır.' bu-

10. SINIF 4. ÜNİTE
AHLAKİ TUTUM VE DAVRANIŞLAR

yurdu. ‘Ya kardeşimde o söylediğim durum varsa ne dersin?’ diye sorulunca Resulullah ‘Söylediğin şey eğer onda varsa gıybet etmişsindir. Şayet yoksa ona iftira etmiş olursun.’ buyurdu.” (Müslim, Birr, 70.) Yüce Allah gıybeti şu dikkat çekici benzetmeyle yasaklamıştır: “...Birbirinizin gıybetini yapmayın; herhangi biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanırmı? Bak bundan tiksindiniz!...” (Hucurât suresi, 12. ayet.) Gıybet etmek bir kişilik ihlalidir. İnsanlar arasında küskünlük, kin ve huzursuzluğa neden olur. Bu açıdan İslam ahlakında son derece yakışıksız bir tutum olarak görülür. Gıybet eden insan, kul hakkına girmiş olur. Günahından tövbe etmesi gerektiği gibi gıybetini edip hakkına girdiği insandan da lallik istemesi gerekir. Gıybet, esas itibariyle haram olmakla birlikte bazı şartlar onun bu vasfını ortadan kaldırır. Haksızlık yapan kişiyi ilgili mercilere şikâyet etmek gibi.

Haset:

Haset, bir kimseyi sahip olduklarından dolayı kıskanmak, çekememektir. Hatta başkasında iyilik ve güzellik bulunmasını istememektir. Bir kimsenin sahip olduğu imkânları kıskanmak, bu imkânların ortadan kalkmasını istemek anlamına gelir. “Onda olmasın ben de olsun” şeklinde bir tutum takındır. Genel olarak düşmanlık, kibir, aç gözlülük ve bencillik gibi duy-

10. SINIF 4. ÜNİTE
AHLAKİ TUTUM VE DAVRANIŞLAR

gular haset ve kıskançlığın nedenlerindedir. Kur'an-ı Kerim'de; "Haset ettiği zaman hasetçinin şerrinden sabahın Rabb'ine sığınırım." (Felak suresi, 5. ayet.) buyrulmakta; hasedin kötü bir huy olduğu ve zararından Allah'a (c.c.) sığınmak gerektiği ifade edilmektedir. Hasedin zararı sadece kişinin kendisiyle sınırlı kalmayıp toplumsal ilişkilere de uzanır. Başkalarının imkânlarını çalma, hak sahiplerine engel olma gibi sonuçlar doğurduğunda toplumun huzurunu bozar. Resulullah (s.a.v), ümmetini haset konusunda uyarmış hasedin kötülüğünü, "Kıskançlıktan kaçınınız; çünkü ateşin odunları yakıp bitirdiği gibi kıskançlık da güzel amelleri yer, bitirir." (İbn Mâce, Zühd, 22.) şeklinde ifade etmiştir. Hadis-i şeriflerden anlaşıldığı üzere kalbin en büyük hastalıklarından olan haset, müminin iman ve ameline zarar vermektedir.

Suizan Zan kesin olmayan bilgiye dayalı hüküm vermektir. İslam bilginleri zannı iki kısma ayırmışlardır: Suizan ve hüsnüzan. Suizan bir kişi hakkında kötü düşünmek ve kötü kanaate sahip olmaktır. Hüsnüzan ise insanlar hakkında iyi düşünmektir.

İslam dini kesin ve güvenilir bilgiye önem verir. Ayet ve hadis-i şerifler, bu hususla ilgili davranışın nasıl olması gerektiğine açıklık getirmektedir. Kur'an-ı Kerim'de, "Ey iman edenler! Zannın birçoğundan sakının. Çünkü

10. SINIF 4. ÜNİTE
AHLAKİ TUTUM VE DAVRANIŞLAR

zannın bir kısmı günahtır...” (Hucûrat suresi, 12. ayet.) buyrulmaktadır. Ayetten anlaşıldığı üzere zannın hepsi günah değildir.

Nitekim bir başka ayette müminlere karşı hüsnüzanla muamelede bulunmak gerektiği beyan edilmektedir: “Bu iftirayı işittiğiniz zaman iman eden erkek ve kadınlar, kendi (din kardeş)leri hakkında iyi zan besleyip de, ‘Bu apaçık bir iftiradır.’ deselerdi ya!” (Nûr suresi, 12. ayet)

Suizan ahlaki bir zayıflıktır. Suizanda bulunmak; bencillik, kıskançlık ve düşmanlık gibi kötü duyguların bir neticesi olarak ortaya çıkar. Bu duygular kişiyi olumsuz düşüncelere sevk eder. Doğru karar verebilmesini engeller, yanlış davranışlara yöneltir. Suizan, toplumun huzur ve mutluluğuna zarar verdiği için, dolayı kişi kul hakkına girer.

Hile:

Hile yapmak insanları aldatmak, kandırmak ve karşı tarafı yanıltmaktır. Bu açıdan doğruluk ve adaletin zıddıdır. Kur’an-ı Kerim’de hile yapıp aldatmak münafıkların özelliği olarak karşımıza çıkar. Yüce Allah inanan insanlara yaptıkları işlerde doğruluk ve adaletten ayrılmamalarını öğütler.

Hile ve dolandırıcılık yoluyla elde edilen kazanç, helal olmayıp aynı zamanda kul hakkı sayılmaktadır. Hilenin en çok yapıldığı alanlardan birisi de ticarettir. Kur’an-ı Kerim’de ve hadislerde müminler hile ve aldatmayla

10. SINIF 4. ÜNİTE
AHLAKİ TUTUM VE DAVRANIŞLAR

elde edilen kazançtan uzak durmaları istenmiştir. “Ölçtüğünüz zaman dürüst olun, tam ölçün. Doğru terazi ile tartın. Bu hem ticaretiniz için daha hayırlı, hem de âkıbet yönünden daha güzeldir.” (İsra suresi, 35. ayet) Peygamberimiz de “Bizi aldatan bizden değildir.” (Müslim, İman, 164.) sözüyle bizi uyarmıştır. İnsanları aldatıp kandırmanın altında maddi hırslar, çıkarlar ve bencillik gibi nedenler yatmaktadır. Kişi her koşulda doğruluk ve adaleti titizlikle korumalıdır. Yaptığı işlerin bir hak ihlali olup olmadığına, insanlara zarar verip vermediğine dikkat etmelidir. Hile bir toplumda görülmeye başladığında insanlar arasındaki doğruluk ve güven ilişkileri zedelenir. Karşılıklı güvenin olmadığı toplumda da huzurlu bir hayat sürdürülemez.

İsraf:

İsraf genel olarak tutum ve davranışlarda normal olan sınırı aşmak, aşırı davranmak, ölçü dışına çıkmaktır. Yaygın olarak maddi olanakları ihtiyaçtan fazla tüketmek, gereksiz yere harcama yapmak ve savurganlık anlamında kullanılır. İsraf eden kimseye müsrif denir. Kur'an-ı Kerim'de her

10. SINIF 4. ÜNİTE
AHLAKİ TUTUM VE DAVRANIŞLAR

türlü aşırılık yerilir, Yüce Allah'ın ölçüsüz davrananları ve müsrifleri sevmediği belirtilir: "...Yiyin için fakat israf etmeyin. Çünkü o, israf edenleri sevmez." (A'raf suresi, 31. ayet.)

İnsanın imkânları ölçüsünde giyinmesi, yiyip içmesi ve Allah'ın nimetlerinden faydalanması israf değildir. Zaman, sağlık, enerji kullanımı vs her alanda ölçülü olmak gerek. Önemli olan ölçüyü aşmamaktır. Kur'an-ı Kerim genel olarak davranışlarımızda ölçülü olunmasını ister. İsraf sadece maddi konularla sınırlı değildir. İsraf hem yiyecek ve eşya kullanımında aşırılık hem de Allah'ın (c.c.) koyduğu helal ve haram ölçülerine uymamak anlamındadır. İnsanlar gündelik hayatlarında zaman, emek ve duygu israfı da yapmaktadırlar. İletişim araçlarıyla uzun süre vakit geçirmek zaman ve emek israfıdır.

İslam âlimlerine göre bir insan Allah (c.c.) yolunda malını çokça infak etse de savurganlık yapmış sayılmaz; fakat gayr-ı meşru bir iş için sadece birkaç kuruş da harcasa yine saçıp savurmuş kabul edilir

YENİ NESİL EFSANEM SERİSİ

YENİ NESİL AKILLI DEFTERLERİMİZ

YENİ NESİL SORU BANKALARIMIZ

Sipariş Tel:

0 555 153 08 74 - 0 505 979 88 88

Sadece Din Dersi...

DDY YAYINLARI